

30ste vergadering

Donderdag 27 november 1997

Aanvang 9.15 uur

Voorzitter: Bukman

Tegenwoordig zijn 129 leden, te weten:

Adelmond, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Augusteijn-Esser, Bakker, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, Bukman, M.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Van Dijke, Dittrich, Van den Doel, Doelman-Pel, Duivesteyn, Essers, Feenstra, Fermina, Gabor, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, De Haan, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Van Heemst, Heeringa, Van der Heijden, Hendriks, Hillen, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hooger-vorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Huys, Janmaat, Jeekel, A. de Jong, G. de Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, M.M.H. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, Koenders, Korthals, Lambrechts, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Luchtenveld, Marijnissen, Meijer, Meyer, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Nijpels-Hezemans, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Rosenmüller, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Schuurman, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Stellingwerf, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Versnel-Schmitz, Verspaget, Visser-van Doorn, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, Voûte-Droste, B.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van

Waning, Weisglas, Van Wingerden, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Ybema, Van Zijl en Van Zuijlen,

en mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, de heren Zalm, minister van Financiën, Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Pronk, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, mevrouw Van de Vondervoort, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, mevrouw Netelenbos, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en mevrouw Terpstra, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van der Vlies, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtend-vergadering;

Leers en V.A.M. van der Burg, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 4 december 1996 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Protocol tot wijziging van de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van Maleisië tot het vermijden van dubbele belasting en het**

voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, met Protocol, ondertekend te 's-Gravenhage op 7 maart 1988, met briefwisseling (Trb. 1997, 13) (25345);

- **het wetsvoorstel Regels inzake de verstrekking van subsidies door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Kaderwet LNV-subsidies) (25265);**

- **het wetsvoorstel Regels inzake de verstrekking van subsidies door de Minister van Verkeer en Waterstaat (Kaderwet subsidies Verkeer en Waterstaat) (25534);**

- **het wetsvoorstel Regelen ter instelling van de natuurplanbureaufunctie (25186);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Meststoffenwet (25525);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (25526);**

- **het wetsvoorstel Aanpassing van de Rijkswet van 12 december 1985, houdende bepalingen omtrent de regeling van de schadeloosstelling van en andere financiële voorzieningen voor het lid van de Raad van State van het Koninkrijk, benoemd ingevolge artikel 13, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk, in verband met de privatisering van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds (25624, R1599);**

- **het wetsvoorstel Aanpassing van wetgeving aan de invoering van het geregistreerd partnerschap in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (Aanpassingswet geregistreerd partnerschap) (25407).**

Voorzitter

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De fractie van de SGP wordt aantekening verleend dat zij geacht wenst te worden tegen het wetsvoorstel inzake de Aanpassingswet geregistreerd partnerschap (25407) te hebben gestemd.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de verlengingsprocedure voorlopige hechtenis en de termijn van de uitspraak van het schriftelijk vonnis van de alleenrechtspreekende rechter (24219).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer **Dittrich** (D66): Voorzitter! Het wetsvoorstel dat wij behandelen, betreft de voorlopige hechtenis, het meest ingrijpende dwangmiddel dat het stelsel van strafvordering kent, want iemand wordt van zijn vrijheid beroofd zonder dat een rechter in eerste aanleg de betrokkene heeft veroordeeld. Is de betrokkene in bewaring gesteld of gevangen gehouden, maar wordt hij uiteindelijk op of na de zitting vrijgesproken, dan is er eigenlijk alleen de mogelijkheid dat hij een schadevergoeding ontvangt voor de tijd dat hij ten onrechte opgesloten heeft gezeten. Op die wijze koopt de overheid als het ware de onrechtmatige inbreuk op iemands vrijheid af. Uiteraard hangt dat wel van allerlei omstandigheden af.

Maar er zijn ook rechtssystemen waarin men die vrijheid van het individu tot aan het veroordelend vonnis wat zwaarder laat wegen. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld kan men, ook al heeft men een zeer ernstig misdrijf gepleegd, zichzelf als het ware uit de voorlopige hechtenis vrijkopen door de opgelegde borgsom, de bail, te betalen. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt die mogelijkheid van een op te leggen bail niet geboden.

De vraag of iemand in voorlopige hechtenis moet worden genomen, zal altijd een discussiepunt blijven. Ik wil even stilstaan bij een zeer recent

voorbeeld. Zo is in Amsterdam degene die het schilderij van Barnett Newman in het Stedelijk Museum aan flarden heeft gesneden, na zes uur politieverhoor naar huis gestuurd. De reden is dat vernieling van openbaar kunstbezit slechts een gevangenisstraf van maximaal twee jaar kent en voorlopige hechtenis niet mogelijk is. Want artikel 350 van het Wetboek van Strafrecht geldt ongeacht welk goed beschadigd of vernield is, of het nu een Rembrandt, een Malevich, een Newman of een bushokje is, de wet maakt geen onderscheid.

In dit soort zaken waarbij iemand op heterdaad wordt betrapt terwijl hij nog met het stanleymes in zijn hand naast het schilderij staat, zou het beter zijn wanneer iemand op een zeer snelle manier berecht wordt. Dat zou wel inhouden dat de verdachte aansluitend aan het politieverhoor naar een huis van bewaring moet kunnen worden gebracht. Nu hebben wij mogen horen dat de man in kwestie voor de radio heeft gezegd dat hij de mogelijkheid openlaat opnieuw een meesterwerk te beschadigen. En hij loopt vrij rond.

De fractie van D66 heeft deze kwestie eergisteren aangekaart en aan de staatssecretaris van Cultuur gevraagd namens de regering een brief aan de Kamer te sturen met als centrale vraag hoe wij ons openbaar kunstbezit beter zouden kunnen beschermen. Naar onze mening behoort daar ook een differentiatie in strafbaarstelling bij en daaraan vastgekoppeld een mogelijkheid voor voorlopige hechtenis.

Ik keer terug naar dit wetsvoorstel. Wij zijn het met de inhoud eens. Het is goed dat de voorlopige hechtenis periodiek door de rechter wordt getoetst. De rechter moet kijken of de gronden daarvoor nog wel aanwezig zijn. Als dat niet zo is, moet de verdachte worden vrijgelaten. De minister heeft een verstandige keuze gemaakt door het oorspronkelijke voorstel van de commissie-Moons om de vaste termijnen af te schaffen, niet over te nemen. In appèl in hoger beroep zijn de termijnen wel aangepast. Die keuze komt voort uit praktische motieven.

Volgens mijn fractie gaat het nieuwe systeem niet ten koste van de positie van de veroordeelde. Hij kan immers als hij meent dat er geen goede gronden voor de voorlopige hechtenis zijn, opheffing daarvan

vragen of desnoods schorsing. Kortom, het wetsvoorstel heeft een juist evenwicht gevonden tussen de belangen van de samenleving en de belangen van de verdachte. Toch wil ik nog een enkele opmerking maken.

De fractie van D66 constateert dat er in de rechtspraak onduidelijkheid bestaat over de reikwijdte van artikel 75, lid 2. Wanneer zijn er alsnog ernstige bezwaren tegen de verdachte of veroordeelde gerezen die leiden tot voorlopige hechtenis? De situatie kan zich voordoen dat de voorlopige hechtenis van de verdachte wordt opgeheven omdat de raadkamer van de rechtbank in eerste aanleg van mening is dat de gronden daarvoor niet meer aanwezig zijn. Pikant detail is dat het hierbij om de alleensprekende rechter kan gaan die een dergelijke beslissing neemt, terwijl later de meervoudige strafkamer de zitting houdt en tot een veroordeling komt. Daar kan een lange gevangenisstraf uit voortkomen.

Dit is het geval geweest in de moordzaak op het Sneker echtpaar Schuiten. Door de enkelvoudige raadkamer was de voorlopige hechtenis opgeheven. De meervoudige kamer veroordeelde de verdachte tot maar liefst vijftien jaar gevangenisstraf, maar de voorlopige hechtenis was opgeheven. In hoger beroep werd de veroordeelde maar liefst tot achttien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Zowel het openbaar ministerie als het gerechtshof hebben naar artikel 75, lid 2, gekeken en geoordeeld dat een nieuwe voorlopige hechtenis niet mogelijk was. De in twee instanties veroordeelde man, veroordeeld wegens moord meermalen gepleegd, loopt nog steeds vrij rond, want hij is in cassatie gegaan. Een dergelijke situatie is ongewenst. Ik heb daarom een amendement ingediend. Dat is het amendement op stuk nr. 16, dat zojuist aan de collega's is uitgereikt. Daarin wordt duidelijk aangegeven dat onder alsnog ernstige bezwaren tevens kan worden begrepen een veroordelend vonnis in eerdere feitelijke aanleg. Ik zeg er overigens meteen bij dat het natuurlijk altijd aan de rechter blijft om te beoordelen of voorlopige hechtenis geïndiceerd is.

Voorzitter! Naar aanleiding van de uitgebreide schriftelijke voorbereiding met betrekking tot dit wetsvoorstel wil ik mijn grote zorg nog uitspreken over de vertraging in de